

KÖZBESZERZÉSI REFORM

11. SZ. TÁJÉKOZTATÓ: A KÖZÜZEMI ÁGAZATOKRA VONATKOZÓ ÚJ SZABÁLYOK

A jelenleg hatályos rendelkezésekhez hasonlóan a közüzemi ágazatokra a jövőben is külön közbeszerzési szabályok vonatkoznak majd. Ezek az ún. „klasszikus” közbeszerzési irányelvben foglaltaknál rugalmasabb szabályok nemcsak a hagyományos ajánlatkérőkre (a központi kormányzatra, az önkormányzatokra, a régiókra stb.) lesznek alkalmazandóak, hanem a köz- és a magánjogi vállalkozásokra is.

- **Érintett ágazatok:**

A közüzemi irányelv hatálya alá tartozik a **vízügy, az energiaipar, a közlekedés és a postai szolgáltatási ágazat.**

A **kőolaj- és a földgázfeltárással** összefüggő tevékenységekre, valamint a **postai szolgáltatásokhoz kapcsolódó** egyes szolgáltatásokra (pénzügyi, logisztikai, elektronikus és bélyeggyűjtői szolgáltatásokra) az új irányelv már nem fog vonatkozni.

- A közüzemi ágazatokra vonatkozó **új szabályok** általánosságban a **többi ágazatra vonatkozó új közbeszerzési szabályokhoz** hasonlóak, néhány olyan **kiigazítással**, amely kellő rugalmasságot biztosít a közüzemi irányelv hatálya alá tartozó, jellemzően kereskedelmi vagy ipari tevékenységet végző vállalkozásoknak. Néhány fontos rendelkezés:

- Az összeférhetlenségre vonatkozó szabályok csak a közbeszerzőkre (ajánlatkérő hatóságokra) vonatkoznak, a közvállalkozásokra és a magánvállalatokra nem (lásd: 10. sz. TÁJÉKOZTATÓ).
- Az ajánlatkérők a jövőben is szabadon dönthetnek arról, hogy több kis céggel vagy egy nagy vállalkozással kötnek-e szerződést (az irányelv teljesen semleges e tekintetben) (lásd: 2. sz. TÁJÉKOZTATÓ).
- A vállalkozások bizonyos esetekben történő kizárására vonatkozó kötelezettség csak a közszférabeli ajánlatkérőkre fog vonatkozni (lásd: 7., 8. és 10. sz. TÁJÉKOZTATÓ).
- A szociális, kulturális és egészségügyi szolgáltatásokra és néhány más szolgáltatásra vonatkozó új egyszerűsített rendszer alkalmazásának határértéke 1 000 000 euró, figyelembe véve, hogy a közüzemi ágazatokra ennél magasabb határértékek érvényesek (lásd: 6. és 8. sz. TÁJÉKOZTATÓ).

A közüzemi ágazatokra vonatkozó jelenlegi szabályokhoz képest (2004/17/EK irányelv) **nincs lényegi változás** a következőkben:

- a tárgyalásos eljárás alkalmazására vonatkozó szabályok;
- a „közvállalkozás” és a „kapcsolt vállalkozás” fogalma;
- a harmadik országbeli gazdasági szereplők ajánlataira vonatkozó szabályok.

- A szabályok azokra az **árakra, szolgáltatásokra és építési beruházási munkákra** alkalmazandók, melyeket az ajánlatkérő az ezekben az ágazatokban működő gazdasági szereplőktől szerez be, amennyiben a beszerzésre az **adott szolgáltatás nyújtása** céljából kerül sor. Az irányelv hatálya alá fognak tartozni például a következők is:
 - az energiaszolgáltató által kötendő, infrastruktúra-karbantartásra vagy villamoserőmű-építésre vonatkozó szerződések;
 - vízvezeték-hálózat karbantartását végző munkaerőnek szánt gépjárművek beszerzése;
 - közlekedési vállalatoknak szánt autóbuszok vagy számítástechnikai eszközök beszerzése.

Azt, hogy az irányelv hatálya alá tartozó szolgáltatók által kínált egyéb szolgáltatások beszerzésére mely szabályokat kell alkalmazni, eseti alapon kell vizsgálni. Íme, néhány példa:

- Ha egy minisztérium saját alkalmazottjai szállítása céljából autóbuszokat szerez be, a hagyományos közbeszerzésekre vonatkozó irányelv szabályait kell alkalmazni.
 - Ha egy vasúti közlekedési vállalat villamos áramot vásárol, a közüzemi közbeszerzési irányelv szabályai irányadók.
 - Egy repülőtér üzemeltetésére vonatkozó koncesszió esetében a koncessziós irányelv rendelkezései érvényesek.
- A **kizárólagos vagy különleges jogok** fogalma pontosításra kerül:
 - A „klasszikus” közbeszerzési irányelvvel szemben a közüzemi irányelv a közvállalkozások általi beszerzésekre is vonatkozik (a közvállalkozásokra az ajánlatkérő szervezetnek nagy befolyásuk van), valamint az érintett ágazatok valamelyikében való működésre **kizárólagos vagy különleges jogosultsággal** rendelkező magáncégek általi beszerzésekre is.
 - Ha azonban a kizárólagos vagy különleges jogot **átlátható (pályáztatási vagy engedélyezettési) eljárás** keretében kapták meg, **objektív kritériumok** alapján, a beszerzést tevő magánvállalkozás mentesül az európai uniós szabályok alkalmazása alól.
 - Az átláthatóság és az objektivitás feltételeit kielégítő közösségi jogszabályok/eljárások **tételesen fel vannak sorolva**.
 - **Mentességi eljárás:**
 - A jelenlegi szabályok (a 2004/17/EK irányelv 30. cikke) értelmében a tagállamok kérhetik a Bizottságtól, hogy egyik vagy másik ágazat mentesüljön az irányelv alkalmazása alól. Ennek az előfeltétele az, hogy az **adott piacra való belépés** teljesen szabad legyen, és az ágazat közvetlenül **ki legyen téve a versenynek**. Ezt a két feltételt az **új irányelv is tartalmazza**.
 - Az új szabályok **módosítják némileg** a mentességi eljárást, különösen a határidők tekintetében. Ezek a módosítások az eljárás javítását célozzák.

- **Keretmegállapodások:**

- Olyan általános megállapodásokról van szó, amelyek többé-kevésbé részletesen rögzítik a feltételeket egyes beszerzések/szolgáltatások csoportjai tekintetében.
- Az új szabályok **átláthatóbbá** teszik az ilyen megállapodások megkötésére vonatkozó eljárásokat. Előírják többek között, hogy:
 - kivételes esetektől eltekintve a keretmegállapodások időtartama **legfeljebb 8 év** lehet;
 - a keretmegállapodáson alapuló szerződéseket **objektív** és **átlátható** kritériumok alapján kell odaítélni.